

ความเข้าใจของพยาบาลห้องอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าเกี่ยวกับ หลักฐานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์

Understanding Of Forensic And Medical Evidence By Profesional Nurses In Emergency Department Of Phramongkutklao Hospital

ปัจจิกาล สุวรรณชาศรี (Patjikan Suwanchasri)*
ศิริรัตน์ ชูสกุลเกรียง (Sirirat Choosakoonkriang)**
ศุภชัย ศุภลักษณ์นารี (Supachai Supaluknari)**
อาภา อีมสิน (Arpa Imsin)**

บทคัดย่อ

พยาบาลในแผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉินจัดเป็นบุคคลแรกที่สัมผัสกับผู้ป่วยคดี โดยมีหน้าที่หลักคือ บันทึกประวัติผู้ป่วยคดี อาการและลักษณะบาดแผล รวมไปถึงการเก็บวัตถุพยานทางนิติเวช อาทิเช่น ตัวอย่างเลือด ปัสสาวะ อุจจาระ เป็นต้น เพื่อส่งตรวจวัตถุพยานทางชีวภาพไปยังห้องปฏิบัติการต่อไป วัตถุพยานที่ตรวจพบส่วนใหญ่มักเป็นเสื้อผ้าและวัสดุชิ้นเล็ก ๆ อื่น ๆ ที่ติดมากับบาดแผล ซึ่งต้องนำส่งอย่างเหมาะสมตามหลักการการเก็บรักษาวัตถุพยาน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้าใจของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในแผนกเวชกรรมฉุกเฉินและอุบัติเหตุของโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าเกี่ยวกับหลักฐานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ โดยการตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์จากพยาบาลผู้ปฏิบัติงานในแผนกดังกล่าว ในช่วงเดือนกรกฎาคม - พฤศจิกายน 2558 จำนวน 31 คน และจากผลการศึกษาพบว่าพยาบาลมีความรู้ความเข้าใจในหลักปฏิบัติทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับดี ($X = 19.097, SD = 1.445$) และจากการเปรียบเทียบตามความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของความเข้าใจเกี่ยวกับหลักฐานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ด้วยวิธี t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนของพยาบาลที่ได้รับการฝึกอบรมและที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรพิเศษมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-Value} < 0.05$) นอกจากนี้พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของความเข้าใจเกี่ยวกับหลักฐานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ของพยาบาลไม่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานส่วนใหญ่ที่พบคือ ขาดแคลนบุคลากรในการให้ความรู้และคำปรึกษาทางด้านนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 74.2 (23 คน) และอาสาสมัครที่นำส่งผู้ป่วยทำให้เกิดบาดแผลเพิ่มเติม ทำให้หลักฐานสูญหายและถูกทำลายโดยคาดไม่ถึง คิดเป็นร้อยละ 58 (18 คน) ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามยังให้คำแนะนำว่าโรงพยาบาลควรให้ความสำคัญและสนับสนุนงานทางด้านนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ โดยการจัดอบรมเพิ่มพูนความรู้และเพิ่มทักษะทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ของพยาบาลวิชาชีพ เพิ่มบุคลากรให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในแผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน

คำสำคัญ: นิติวิทยาศาสตร์ / นิติเวชศาสตร์ / พยาบาล / แผนกเวชกรรมฉุกเฉินและอุบัติเหตุ

* หลักสูตรนิติวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

A nurse is frequently the first person in the emergency department who takes care of the patient of criminal case. The major tasks of the nurse are documenting patient biography, symptom and injury and collecting biological evidence such as blood, urine and feces for laboratory testing. Many types of physical evidence may be found including clothes and debris left in the wound and they have to be referred properly according to the rule of the “chain of custody”. The objective of this work is to study the understanding of forensic and medical evidence by professional nurses who worked in the “Emergency and Accident Department” (EAD) of Phramongkutklao Hospital. The surveys were conducted during July – November 2015 by using questionnaires and interviewing. The participants were 31 nurses primarily consisted of women: 80.7% (n = 25) were female and the mean age was in the range of 25-30 years. Their working experiences in the EAD were 4-6 years. The participants indicated that they understood the standard forensic medical practice with an average score of 19.10 and the standard deviation of 1.45. The t-test of the scores suggested that there was a significant difference (p-Value < 0.05) between the scores of the nurses (n=21) having further training in special courses and those of the nurses (n= 10) without any further training. There was no statistical difference in the scores of nurses of different ages, education levels and working experiences in the EAD. Seventy-four percent (n = 23) of the participants noted that in some cases, they needed consultancy in forensic medical procedures. Fifty-eight percent (n=18) of nurses encountered cases that the patients were wounded during the referral by rescue volunteers and some items of forensic and medical evidence were lost or deteriorated. The participants suggested that the hospital should direct some resources to support the forensic medical services of the EAD by arranging training courses in forensic medicine and providing adequate staffs in the EDA to cope with the continual increasing in the work load especially with patients of criminal case.

Keyword : forensic science / forensic medical / nurse / Emergency and Accident Department

บทนำ

นิติวิทยาศาสตร์เป็นการนำเอาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม ใช้ในการเก็บวัตถุพยานและพิสูจน์หลักฐาน ช่วยในการค้นหาความจริงหรือพิสูจน์ข้อเท็จจริง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนโดยการบังคับใช้กฎหมายและดำเนินคดีทางกฎหมายช่วยในกระบวนการยุติธรรม การพิสูจน์หลักฐานและชี้นำไปสู่ผู้กระทำผิด (ศาสตราจารย์แสง บุญเฉลิมวิภาส.2556) ทำให้การศึกษาทางนิติวิทยาศาสตร์เติบโตและพัฒนาอย่างรวดเร็ว จึงมีผู้สนใจและนำความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการ

สืบสวนสอบสวนและค้นหาพยานวัตถุในหลาย ๆ กรณีที่โดดเด่นรวมถึงการคลี่คลายคดี อาทิเช่น คดีนายห้างทอง คดีศยามล เป็นต้น ซึ่งต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญทางนิติวิทยาศาสตร์หลากหลายสาขาไม่ว่าจะเป็นทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมไปถึงการชันสูตรพลิกศพที่แพทย์พยาบาลประเมินและชันสูตรหาสาเหตุการตายนำมาประกอบการพิจารณาคดี ดังนั้นแพทย์และพยาบาลจึงควรมีความรู้ในการรักษาสภาพและเก็บวัตถุพยานได้อย่างถูกต้อง สืบเนื่องจากคดีความผิดต่าง ๆ มักจะมีผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการกระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นการบาดเจ็บจากการทารุณกรรม อาชญากรรม อุบัติเหตุการข่มขืนหรือการกระทำความผิดอื่น ๆ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยส่วนใหญ่จะถูกส่งไปยังห้องฉุกเฉินของโรงพยาบาล พยาบาลจึงมีบทบาทอย่างมากในการช่วยเหลือดูแลเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายทั้งการบาดเจ็บทางกายและการดูแลทางด้านจิตใจเบื้องต้น ทั้งนี้การดูแลเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายจึงมีบทบาทที่เพิ่มขึ้นคือความสัมพันธ์ระหว่างการดูแลผู้เคราะห์ร้ายกับการตรวจสอบและเก็บหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ตามที่ Bree McGillivray RN ได้กล่าวไว้ดังนั้นพยาบาลจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการรวบรวมหลักฐานที่สามารถนำมาวิเคราะห์ความผิดได้ ตามหลักทฤษฎีหลักฐานหรือ "locard's theory" เมื่อวัตถุสองสิ่งสัมผัสกันย่อมมีการแลกเปลี่ยนมวลสารซึ่งกันและกัน" (Bree McGillivray. RN. 2005) ซึ่งระหว่างการดำเนินกิจกรรมทางการแพทย์จำเป็นต้องอาศัยหลักการ chain of custody ในการดูแลเก็บรวบรวมหลักฐานให้เหมาะสมเพื่อป้องกันการทำลายหลักฐานซึ่งอาจมีผลทางกฎหมาย

พยาบาลเป็นบุคคลหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการให้การดูแลผู้ป่วยนิติเวชคลินิก ที่ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญทางนิติเวชศาสตร์และกฎหมายในการดูแลรักษาการบาดเจ็บแก่ผู้ป่วยคดี สามารถให้คำปรึกษาในความรู้ด้านนิติเวชคลินิก รวมไปถึงการจัดการกับหลักฐานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ที่อาจพบเห็น ซึ่งในประเทศไทยให้ความสำคัญและสนับสนุนการปฏิบัติงานของพยาบาลนิติเวชมากขึ้น (โสภา วงศ์สกุลชื่น, 2551) พยาบาลและแพทย์จึงควรมีการประเมินทางกายภาพในการบาดเจ็บของเหยื่อผู้ประสบเหตุเมื่อแรกรับอย่างละเอียด อาทิเช่น ลักษณะบาดแผล การบวม การคั่งของเลือด รอยถลอก รอยขีด เป็นต้น ซึ่งรอยเหล่านี้อาจบอกได้ถึงเหตุการณ์บาดเจ็บ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญมากสำหรับพยาบาลผู้ปฏิบัติงานในการบันทึกสิ่งเหล่านี้ไว้เป็นหลักฐาน (Emoehazy W., 2011) ซึ่งพยาบาลต้องมีความรู้ในการเก็บและรักษาพยานหลักฐานแต่ละประเภทเช่น สารคัดหลั่งที่มีลักษณะเปียก ควรใช้ swab และผึ่งให้แห้งก่อนเก็บรวบรวม หลักฐานประเภทเลือด และน้ำลาย เป็นต้น จากนั้นทำการปิดป้ายชื่อผู้ป่วย วัน เดือน ปี รวมทั้งชื่อผู้เก็บหลักฐานให้ชัดเจน (Hawley, 2001) ซึ่งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักฐานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ทำให้พยาบาลสามารถจัดการกับหลักฐานที่มีผลทางคดีได้อย่างถูกต้องและน่าเชื่อถือต่อการพิจารณาคดีในชั้นศาล จากการศึกษาของ Elizabeth Handerson. RN (2012) พบว่าพยาบาลแผนกห้องอุบัติเหตุเป็นผู้สัมผัสกับผู้ป่วยคดีมากที่สุด และเป็นบุคคลแรก ๆ ที่สัมผัสกับพยานหลักฐานทางนิติเวช แต่พยาบาลมากกว่าครึ่งหนึ่งที่ทำการศึกษาขาดความมั่นใจในการจัดการหลักฐานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ทำให้หลักฐานถูกทำลายไม่สามารถตรวจวิเคราะห์ได้ หรือเกิดความคลาดเคลื่อนในการวิเคราะห์ อาทิ การเกิดรอยนิ้วมือแฝงบนหลักฐานในคดีซึ่งทำให้ควบคุมผู้ต้องหาผิดคนได้ในคดีแบรนดอน เมย์ฟิลด์ คดีก่อการร้ายที่กรุงมาดริดปี 2004 เป็นต้น จึงจำเป็นต้องได้รับการอบรมความรู้ทางนิติเวช

โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าเป็นโรงพยาบาลเป็นหน่วยงานของกองทัพบกที่รองรับผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาจำนวนมาก หนึ่งในนั้นคือผู้ป่วยคดีที่เข้ารับการรักษาในแผนกเวชกรรมฉุกเฉินและอุบัติเหตุโดยจะได้รับการ

คำปรึกษาจากหน่วยนิติเวชของโรงพยาบาล ภายหลังจากที่พยาบาลห้องอุบัติเหตุทำการวินิจฉัยและให้การดูแลช่วยเหลือด้านร่างกายและจิตใจเบื้องต้นโดยไม่ต้องไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อรูปคดี ดังนั้นพยาบาลห้องฉุกเฉินจึงเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทในการช่วยเก็บและคงรักษาหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อส่งทำการตรวจสอบนำไปสู่การสืบสวนและค้นหาผู้กระทำความผิดต่อไป

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจของพยาบาลแผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ที่เกี่ยวกับหลักฐานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีความสำคัญโดยเฉพาะในการเก็บรักษาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ และหากทราบถึงปัญหาและอุปสรรคงานทางด้านนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ของพยาบาล จะสามารถนำไปแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานและพัฒนาองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพส่งผลให้การพิจารณาคดีความเป็นไปด้วยความรวดเร็วและยุติธรรม

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1). เพื่อศึกษาความเข้าใจของพยาบาลในงานทางด้านนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์
- 2). เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวมหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ รวมไปถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ของพยาบาลที่ปฏิบัติงานแผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉินของโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ สุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sample) คือ พยาบาลแผนกเวชกรรมฉุกเฉินและอุบัติเหตุจำนวน 31 คน อันประกอบด้วย พยาบาลวิชาชีพ จำนวน 25 คน ผู้ช่วยพยาบาลจำนวน 6 คน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นผู้มีประสบการณ์การปฏิบัติงานกับผู้ป่วยคือน้อย 1 ปีขึ้นไปและมีประสบการณ์ในการออกรถ Emergency Medical service (EMS) ในการให้การช่วยเหลือผู้ป่วยที่เกิดเหตุเพื่อศึกษาความเข้าใจเรื่องบทบาทของพยาบาลต่อหลักฐานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการช่วยแพทย์และเจ้าหน้าที่ในการเก็บรวบรวมและรักษาสภาพของหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยมีระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่ กรกฎาคม 2558 ถึง พฤศจิกายน 2558

สมมุติฐานการวิจัย

พยาบาลแต่ละบุคคลมีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ย่อมทำให้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักฐานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบบทบาทหน้าที่สำคัญของพยาบาลในการช่วยแพทย์ปฏิบัติงานทางนิติเวชศาสตร์
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการแสดงบทบาทหน้าที่ช่วยแพทย์และเจ้าหน้าที่เก็บและรักษาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

3. ทำให้ทราบแนวทางการแก้ไขปัญหาในการเก็บและรักษาสภาพวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของทีมงานพยาบาลแผนกห้องฉุกเฉินและอุบัติเหตุโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

4. ข้อมูลที่ได้รับในวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อช่วยแพทย์และเจ้าหน้าที่เก็บรวบรวมและรักษาพยานหลักฐานที่มีผลต่อรูปคดีของทีมงานพยาบาลแผนกห้องฉุกเฉินและอุบัติเหตุโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้อยู่ในลักษณะของแบบสอบถามโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วนประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 คำถามระบุข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมวิจัยจำนวน 8 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา การปฏิบัติงาน อายุการปฏิบัติงานกับผู้ป่วยคดี และประสบการณ์การอบรม

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุพยานและบทบาทหน้าที่ของพยาบาลที่มีต่องานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ มีลักษณะเป็นคำถามเลือกตอบ 2 ตัวเลือกจำนวน 20 ข้อ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานด้านนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ มีลักษณะเป็นการแสดงความคิดเห็น 4 ตัวเลือก จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 4 คำถามแสดงความคิดเห็นของพยาบาลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานทางด้านนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด

โดยใช้เกณฑ์การประเมินผลคือ ผู้มีคะแนนการตอบคำถาม > 90% ถือว่าอยู่เกณฑ์ดีมาก, ผู้ที่มีคะแนนการตอบคำถาม >80-90% อยู่ในเกณฑ์ดี ผู้ที่มีคะแนนการตอบคำถาม 70-80 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ย < 70% อยู่ในการเกณฑ์น้อย เนื่องจากพยาบาลเป็นวิชาชีพจำเป็นต้องมีความรู้ความชำนาญค่อนข้างสูงเพื่อการดูแลผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ในรูปแบบของแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกมีวิธีการใช้สถิติเบื้องต้นในการวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยข้อมูลส่วนบุคคลใช้ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ของจำนวนคน ส่วนการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความเข้าใจเกี่ยวกับหลักฐานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ที่ผ่านการอบรมและไม่ผ่านการอบรมใช้สถิติ Independent T-test (กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน)

ผลการวิจัยและการวิเคราะห์

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

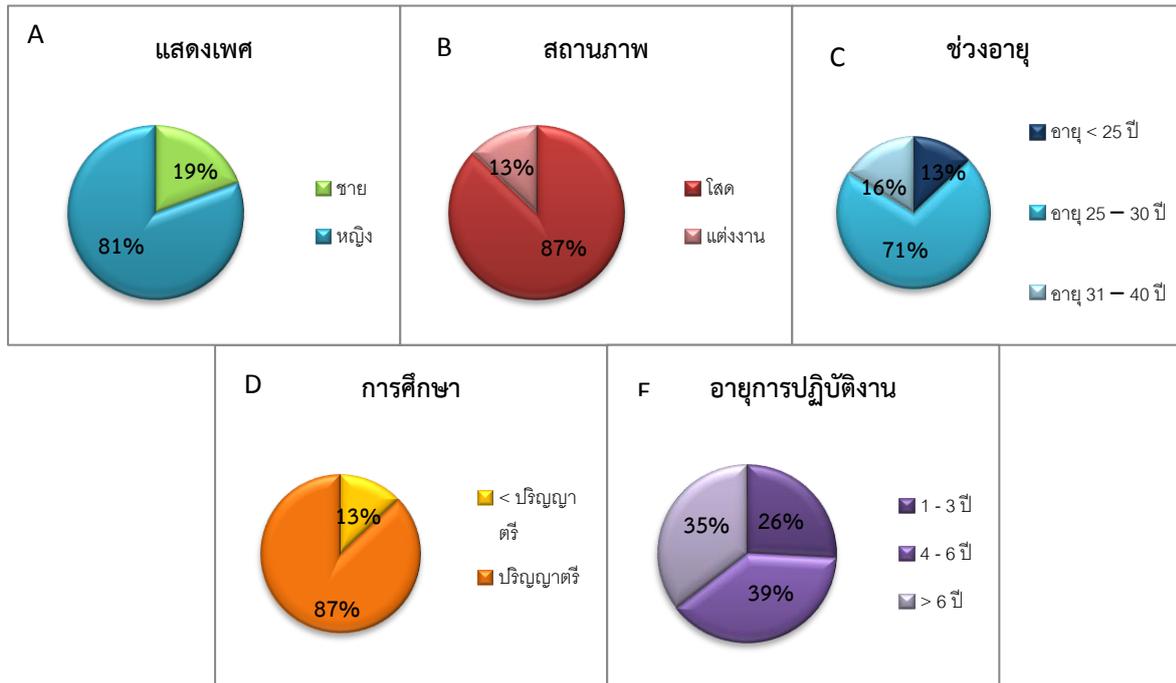
จากการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามพยาบาลแผนกเวชกรรมฉุกเฉินและอุบัติเหตุซึ่งมีพยาบาลรวมทั้งสิ้น 31 คนซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานรับผู้ป่วยและให้การพยาบาลผู้ป่วยที่เข้ารับบริการโดยมีคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ต่างกันอย่างผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นจำนวนและร้อยละของแต่ละคุณสมบัติของ

ผู้เข้าร่วม ประกอบด้วย เพศ ช่วงอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอายุการปฏิบัติงาน ดังตารางที่ 1 แผนภาพวงกลมในรูปที่ A-E

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมวิจัย (N=31)

ข้อมูล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
● เพศ		
ชาย	6	19.35
หญิง	25	80.65
● ช่วงอายุ		
อายุ < 25 ปี	4	12.90
อายุ 25 – 30 ปี	22	70.97
อายุ 31 – 40 ปี	5	16.13
● สถานภาพ		
โสด	27	87.10
สมรส	4	12.90
● ระดับการศึกษา		
<ปริญญาตรี	4	12.90
ปริญญาตรี	27	87.90
>ปริญญาตรี	0	0
● อายุปฏิบัติงาน		
1 - 3 ปี	8	25.81
4 - 6 ปี	12	38.71
6 - 10 ปี	11	35.48

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากพยาบาลผู้เข้าร่วมวิจัยมาสรุปในลักษณะกราฟวงกลมเพื่อเปรียบเทียบปริมาณให้เห็นชัดเจนได้ ดังรูปที่ A-E ดังนี้

รูปที่ 1 กราฟวงกลมแสดงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมวิจัย :A แผนภาพสถานะทางเพศของผู้เข้าร่วมวิจัย B แผนภาพสถานภาพของผู้เข้าร่วมวิจัย C แผนภาพช่วงอายุของผู้เข้าร่วมวิจัย Dแผนภาพระดับการศึกษาของผู้เข้าร่วมวิจัยและ Eแผนภาพอายุการปฏิบัติงานของผู้เข้าร่วมวิจัย

จากตารางที่ 1และรูปที่ 1แสดงให้เห็นว่าพยาบาลส่วนใหญ่ที่ให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง มีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 25-30 ปี สถานภาพเป็นโสด จบการศึกษาปริญญาตรี โดยมีอายุการปฏิบัติงานตั้งแต่ 4 - 6 ปี จำนวนใกล้เคียงกัน

นอกจากนี้พยาบาลแผนกเวชกรรมฉุกเฉินและอุบัติเหตุยังมีการอบรมและศึกษาความรู้ในหลักสูตรต่าง ๆเพิ่มเติมทั้งด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติ โดยมีรายละเอียดหลักสูตร จำนวนคนที่เข้ารับการฝึกอบรม และร้อยละของการฝึกอบรม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนคนและร้อยละของผู้ที่ได้รับการอบรมและรายละเอียดหลักสูตรพิเศษต่าง ๆ

การอบรมและหลักสูตรพิเศษ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.ผ่านการอบรม	22	70.97
1.1 EMS Nurse (หลักสูตรพยาบาลกู้ชีพ) เป็นการศึกษากี่ยวกับการปฏิบัติการแพทย์ฉุกเฉินในสถานที่เกิดเหตุ	10	32.26
1.2 BLS (หลักสูตรการช่วยฟื้นคืนชีพพื้นฐาน) เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การ Chest compression (CPR) ที่ถูกต้องและการช่วยหายใจ	22	70.97

1.3 ACLS (หลักสูตรการช่วยชีวิตขั้นสูง) เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการช่วยชีวิตขั้นสูงสำหรับแพทย์และพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยระยะวิกฤต	10	32.26
1.4 Critical Care Nursing (หลักสูตรการพยาบาลวิกฤต) เป็นการศึกษาพยาธิสภาพของการดำเนินไปของโรคและการพยาบาลในผู้ป่วยระยะวิกฤต	2	6.45
1.5 การพยาบาลเวชศาสตร์ฉุกเฉิน รพ.รามาริบัติเป็นหลักสูตรการพยาบาลผู้ป่วยอุบัติเหตุและภาวะเวชกรรมฉุกเฉินทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติการ	1	3.23
1.6 เวชปฏิบัติเฉพาะทางเป็นหลักสูตรระยะสั้น 4 เดือนมีเนื้อหาเกี่ยวกับการรักษาโรคเบื้องต้น	1	3.23
1.7 พลเสนารักษ์เป็นการอบรมการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บในสนามและสถานการณ์ความไม่สงบ และยุทธวิธีการจัดกำลังพลและการรบในหน่วยทหารของกองทัพบก	2	6.45
1.8 การลำเลียงผู้ป่วยทางอากาศการปฏิบัติการแพทย์ฉุกเฉินด้วยอากาศยานและประเมินสภาพผู้ป่วย ให้การดูแลระหว่างการบินที่เหมาะสมขณะลำเลียงผู้ป่วยด้วยอากาศยาน	1	3.23
1.9 HBO (หลักสูตรเทคนิคเวชศาสตร์ความกดบรรยากาศสูง กรมแพทย์ทหารเรือ) (Underwater and Hyperbaric Medicine Technician) เป็นการอบรมเชิงทฤษฎีและปฏิบัติการเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประสบเหตุทางน้ำและเวชศาสตร์ใต้น้ำ	2	6.45
2.ไม่ผ่านการอบรม	9	29.03

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าพยาบาลที่ตอบแบบสอบถาม พบว่าพยาบาลบางคนเข้าร่วมการฝึกอบรมหลักสูตรพิเศษมากกว่า 1 หลักสูตร จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 70.97 โดยมีการอบรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานทางด้านนิติเวชอยู่คือ EMS Nurse (หลักสูตรพยาบาลกู้ชีพ) และการพยาบาลเวชศาสตร์ฉุกเฉิน รพ.รามาริบัติ ซึ่งสามารถนำความรู้จากการอบรมในด้านการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บและประเมินบาดแผลมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานทางด้านนิติเวชได้เป็นจำนวน 11 คนคิดเป็นร้อยละ 35.48 แต่จากการสัมภาษณ์พบว่าไม่มีหลักสูตรใดที่มีความรู้ทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์โดยตรง และยังมีพยาบาลที่ไม่เคยได้รับการอบรมในหลักสูตรพิเศษใดๆ เป็นจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 29.03

2. ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์พยานและบทบาทหน้าที่ของพยาบาลที่มีต่องานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์

จากการสัมภาษณ์และเก็บแบบสอบถามจากที่ทำการพยาบาลแผนกเวชกรรมฉุกเฉินและอุบัติเหตุ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าในด้านนิติวิทยาศาสตร์โดยมีคะแนนเต็มคนละ 20 คะแนน แต่ละข้อคำถามมีคะแนนข้อละ 1 คะแนน พบว่า พยาบาลมีความรู้ความเข้าใจในหลักปฏิบัติทางนิติเวชและของนิติวิทยาศาสตร์อยู่ในเกณฑ์ดีมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 19.097 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 1.4458

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคะแนน ความเข้าใจเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์ และนิติเวช (N=31)

ความเข้าใจของพยาบาล	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ระดับคะแนน
ด้านนิติวิทยาศาสตร์	9.42	1.04	ดีมาก
ด้านนิติเวช	9.67	0.61	ดีมาก
ด้านนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์	19.09	1.44	ดีมาก

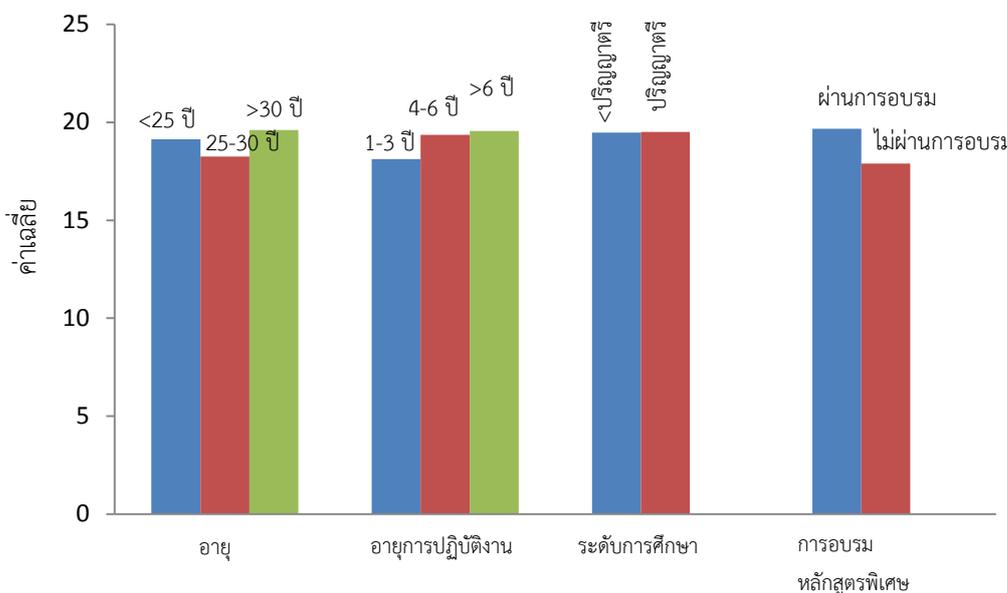
และเมื่อนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาคิดคะแนนรวมของแต่ละบุคคล และนำมาเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจทางด้านนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์กับอายุการปฏิบัติงาน การอบรมหลักสูตรพิเศษ อายุ และระดับการศึกษาจะได้ข้อมูลดังตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจทางนิติเวช และนิติวิทยาศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับอายุ อายุการปฏิบัติงาน ระดับการศึกษา และการอบรมหลักสูตรพิเศษ

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวนคน (n)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
อายุ			
<25 ปี	4	18.2500	2.06155
25-30 ปี	22	19.1364	1.45718
>30 ปี	5	19.6000	0.54772
อายุการปฏิบัติงาน			
1-3 ปี	8	18.1250	2.29518
4-6 ปี	14	19.3571	1.00821
อายุการปฏิบัติงาน			
>6 ปี	9	19.5556	0.52705

ระดับการศึกษา			
>ปริญญาตรี	27	19.4815	0.84900
ปริญญาตรี	4	19.5000	2.08167
การอบรมหลักสูตรพิเศษ			
อบรม			
ไม่อบรม	21	19.6667	0.73030
	10	17.9000	1.85293

เมื่อนำค่าเฉลี่ยของแต่ละตัวแปรที่ทำการศึกษา มาพล็อตกราฟจะได้ดังรูปที่ 2 จะเห็นว่าการฝึกอบรมหลักสูตรพิเศษจะมีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันระหว่างการผ่านการฝึกอบรม กับไม่มีการฝึกอบรม ส่วนอายุ อายุปฏิบัติงาน และระดับการศึกษา มีค่าเฉลี่ยของช่วงข้อมูลที่แตกต่างกันน้อย

รูปที่ 2 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจทางด้านนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์กับอายุ ระดับการศึกษา การอบรมหลักสูตรพิเศษและอายุการปฏิบัติงาน

จากข้อมูลดังตารางที่ 4 เมื่อนำไปทดสอบด้วยวิธี t-test พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของพยาบาลที่ได้รับการฝึกอบรมและที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมพิเศษมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-Value} < 0.05$) ซึ่งมีค่า P-Value เท่ากับ 0.094 ในขณะที่อายุ อายุการปฏิบัติงาน และระดับการศึกษาไม่มีความแตกต่างทางสถิติระหว่างคะแนนที่ได้ของพยาบาลที่มีอายุที่แตกต่างกัน ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ($P\text{-Value} > 0.05$)

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานด้านนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์

ปัญหาและอุปสรรคที่พบคือ หน่วยนิติเวชของโรงพยาบาลมีบทบาทในการให้คำปรึกษา อบรม ทางด้านการตรวจบาดแผลและแนวทางการปฏิบัติงานต่อผู้ป่วยคดีแก่พยาบาลห้องฉุกเฉินน้อย ทำให้ขาดการให้

คำปรึกษาและจัดอบรมในงานทางด้านนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 74.2 (23 คน) และอาสาสมัครที่นำส่งผู้ป่วยอาจทำให้เกิดบาดแผลเพิ่มเติมทำให้หลักฐานสูญหายและถูกทำลายโดยคาดไม่ถึง คิดเป็นร้อยละ 58 (18 คน)

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานทางด้านนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์

จากการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามพบว่าต้องการให้มีการจัดอบรมทางวิชาการและทางการปฏิบัติทางด้านนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะการเก็บสิ่งส่งตรวจที่มีผลต่อการพิจารณาคดี ต้องการให้ผู้บริหารส่งเสริมและกำหนดนโยบายการจัดหาบุคลากรทางด้านนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ในแผนกนิติเวชและพิษวิทยาเพื่อเพิ่มศักยภาพและลดภาระงานของพยาบาลแผนกเวชกรรมฉุกเฉินและอุบัติเหตุ สนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยและหลากหลายทางการตรวจทางห้องปฏิบัติการ พัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานในหน่วยนิติเวชและพิษวิทยาของโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าพยาบาลมีความรู้ความเข้าใจในหลักปฏิบัติทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ อยู่ในระดับดีมากโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 19.097 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 1.4458 ซึ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับการฝึกอบรมหลักสูตรพิเศษ (P-Value < 0.05) ในขณะที่ไม่มีผลความแตกต่างทางสถิติระหว่างคะแนนที่ได้ของพยาบาลที่มีอายุที่แตกต่างกัน ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน และอุปสรรคที่พบในการปฏิบัติงานของพยาบาล คือ การขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 74.2 (23 คน) และการเกิดบาดแผลเพิ่มเติม หรือหลักฐานสูญหายและถูกทำลายโดยคาดไม่ถึงจากการนำส่งผู้ป่วยโดยอาสาสมัคร คิดเป็นร้อยละ 58 (18 คน) และนอกจากนี้ยังพบว่าควรให้ความสำคัญและสนับสนุนงานทางด้านนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ โดยมีการจัดอบรมเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ของพยาบาล เพิ่มบุคลากรให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพแก่พยาบาลให้มีความเชี่ยวชาญ ซึ่งจะมีประโยชน์เป็นอย่างยิ่งต่องานทางด้านนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาพบว่าผู้ป่วยบางรายอาจถูกนำส่งจากหน่วยกู้ชีพ/อาสาสมัครต่าง ๆ ที่อาจเกิดบาดแผลหรือร่องรอยอื่น ๆ โดยไม่ตั้งใจ พยาบาลจึงควรตรวจร่างกายและบาดแผลอย่างละเอียดรอบคอบ

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษากับพยาบาลห้องอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าเท่านั้น ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมกับพยาบาลแผนกอื่น ๆ

3. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความรู้ความเข้าใจและแนวทางการปฏิบัติของพยาบาลทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ในภาพรวม ควรมีการแยกศึกษาเฉพาะในแต่ละคดี เช่น คดีฆาตกรรม คดีข่มขืน คดีอุบัติเหตุ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

บุญญารัตน์ กัดทอง (2556) . “การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงาน ก.พ”.วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม. หน้า 331-346

ยุวรี ผลพันธิน (2559). “อิทธิพลของพฤติกรรมการนำแบบให้พลัง ความเชื่อในประสิทธิภาพของตนความยึดมั่นผูกพันในงาน ความพึงพอใจในงาน ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของครู”.วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน. หน้า 311-322

ศาสตราจารย์แสวง บุญเฉลิมวิภาส (2556) .นิติเวชศาสตร์และกฎหมายการแพทย์.พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา

โสภา วงศ์สกุลชื่น. (2551). อนาคตภาพของบทบาทพยาบาลนิติเวช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรางคณา สาริพันธ์.(2553).แนวทางปฏิบัติของพยาบาลในการเก็บพยานหลักฐานผู้ป่วยคดีในหน่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉินโรงพยาบาลรามาริบัติ. วท.ม.(สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกบริหารกฎหมายการแพทย์ และสาธารณสุข

ภาษาต่างประเทศ

BreeMcGillivray. RN.(2005). The role of Victorian emergency nurses in the collection and preservation of forensic evidence: a review of the literature. The journal of international emergency nursing. 13(2), 95-100

Elizabeth Handerson. RN.(2012). Caring for the forensic population: recognizing the educational needs of emergency department nurses and physicians. The Journal of Forensic Nursing.Volume 8, Issue 4, pages 170–177

Emoehazy, W. (2011).Hanging injuries and strangulation. Medscape Reference.

เข้าถึงเมื่อ 22 ตุลาคม 2558.<http://emedicine.medscape.com/article/826704>

Hawley, D., McClane, G. E., &Strack, G. B. (2001). A review of 300 attempted strangulation cases part III: Injuries in fatal cases. The Journal of Emergency Medicine, 21(3), 317-322